

Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Covid-19 Salgın Süreci ve Etkilerine İlişkin Görüşleri

Nihal GÖKÇE¹ , Büşra Münise ERDOĞAN² , Aişe Kızıll YATMAZ³ , Nuray AVAROĞLU^{4*} & Yasin ÇOK⁵

Gönderilme Tarihi: **11 Mayıs 2021** Kabul Tarihi: **20 Haziran 2021**
DOI: 10.52974/jena.936048

Öz:

Bu çalışma, tüm dünyayı etkisi altına alan ve insanların rutin yaşamlarını etkileyen Covid-19 salgınının, okul öncesi dönem çocuklarının üzerindeki etkilerine ilişkin görüşlerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Çalışma grubu MEB'e bağlı devlet okullarının anaokulu ve anasınıflarında eğitim gören 3-6 yaş aralığındaki 43 çocuktan oluşmaktadır. Çalışma nitel olarak tasarlanmış ve görüşme tekniği kullanılarak yanıt alınmış, yanıtlar da betimsel analiz yöntemiyle yorumlanmıştır. Sonuç olarak, çocukların; uygun rehberlik yapıldığı takdirde, kuralları kavradığı ve rahatsızlık hissetseler dahi, kendilerini ve ailelerini korumak için, duruma uyum sağlamaya çalıştıkları tespit edilmiştir. Diğer yandan, salgın sürecinde çocukların birincil ihtiyaçları arasında yer alan akran ve sosyal çevre etkileşimlerinin azaldığı ve dijital etkileşim oyunlarına yöneldiği gözlenmiş olup, çocukların bu süreci en az zararlarla atlatalmaları için gerekli çalışmaların yapılması faydalı olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Pandemi, covid-19, okul öncesi, sosyal-duygusal gelişim.

Abstract:

In this study, it is aimed to determine the opinions of the effects of the Covid-19 epidemic, which affects the whole world and affects the routine lives of people, on preschool children. The study group consists of 43 children between the ages of 3-6 who are educated in kindergartens and nursery classes of public schools affiliated to the Ministry of National Education. The study was designed qualitatively and answers were received using the interview technique, and the answers were interpreted with the descriptive analysis method. As a result, children; it has been found that if appropriate guidance is given, they understand the rules and try to adapt to the situation to protect themselves and their families even if they feel uncomfortable. On the other hand, it has been observed that peer and social environment interactions, which are among the primary needs of children during the epidemic process, have decreased and turned to digital interaction games, and it will be useful to carry out the necessary studies for children to get through this process with the least damage.

Keywords: Pandemic, coronavirus, preschool, social-emotional development.

¹Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye. Orcid ID: 0000-0002-1077-5577

²Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye. Orcid ID: 0000-0002-0911-0367

³Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye. Orcid ID: 0000-0002-5684-9260

⁴Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye. Orcid ID: 0000-0002-6585-7254

⁵Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye. Orcid ID: 0000-0002-3485-9260

*Sorumlu Yazar (Corresponding Author): nurayavaroglu81@gmail.com

GİRİŞ

Geçmişten günümüze birçok salgın hastalık ile mücadele eden insanoğlu bir salgınla daha karşı karşıya kaldı. Kısa sürede küresel ölçekte bir yayılım gösteren Yeni Covid-19, başlangıçta vakaların büyük bir çoğunluğu Çin’de olmak üzere 2020 Mart ayının ilk haftasında dünya genelindeki vaka sayısının 100.000’in üzerinde olduğu bildirilmiştir (Jiao & diğ., 2020). Alfa ve beta Covid-19 türleri insanlarda enfeksiyona sebep olmakla birlikte bu türler hayvanlardan insanlara bulaşmaktadır. Enfekte olan insanlarda yüksek ateş, öksürük, kas ağrısı, ishal, zor nefes alma şeklinde semptomlara neden olmaktadır. Özellikle virüs yakın temas olması sonucunda epidemik salgınlar oluşturabilmektedir. Bu nedenle enfeksiyondan korunmak için koruyucu tedbirler büyük önem arz etmektedir (Yücel & Görmez,2019). Covid -19 dan korunmak için ise maske, sosyal mesafe, hijyen kuralına insanlar titizlikle uymalıdır. Bulaş riskinin olması sebebiyle ve temas yoluyla geçtiği bilinen Covid- 19 insanların kalabalık – topluluk halinde bir araya gelmelerini engellemiştir.

Covid-19 dünya çapında küresel bir salgın haline dönüşmüş birçok ülkenin kendi sağlık kuruluşlarının öngörülleri ile karantina ve izolasyon süreçleri başlamış ve gerekli olan tedbirler alınmıştır (Tosun, 2020). Alınan bu tedbirler ile maske, sosyal mesafe ve hijyen kurallarına dikkat ederek, gerekli olmadıkça insanların yakın temasta bulunmamaları, kalabalık ortamlardan uzak durmaları, herkesin kendi izolasyonunu sağlayarak salgının kontrol altına alınması amaçlanmıştır (Covid-19, 2020). 16 Mart 2020 tarihi itibarıyla ise okullarda eğitime ara verme kararıyla eş zamanlı olarak uzaktan eğitim konusundaki eylem planı yürürlüğe konuldu ve uzaktan eğitim hayata geçildi (MEB, 2020). Okulların kapatılmasıyla virüsün yayılma hızının yavaşlaması ve enfeksiyon oranlarının azalması hedeflenmiştir. Diğer taraftan Eğitim kurumlarının kapalı olması sebebiyle çevrimiçi olarak akranları-öğretmenleri ile iletişim içinde olan çocukların sosyalleştiği alanlar kısıtlanmıştır. Bu durum çocukların psiko-sosyal durumlarının etkilemesine sebep olabilmektedir.

Sağlık ve küresel ekonomi üzerinde büyük bir tehdit olarak algılanan Covid-19, hemen hemen her ülkede günlük yaşama yön veren pek çok kurum ve kuruluşun yanı sıra farklı kademelerdeki formal eğitim kurumlarının geçici süreyle kapatılması, yarı zamanlı çalışma, evden çalışma, sosyal izolasyon ve sosyal mesafeyi koruma uygulamaları gibi önemli düzenlemelerin yapılmasına neden olmuştur. Hayatın süregelen akışına ilişkin bu müdahaleler bireylerin günlük davranışlarını etkileyerek, kimi zaman panik ve kaygı hissetmelerine, kimi zaman da depresyon eğiliminde artışa neden olabilmektedir (Di Giuseppe & diğ., 2020).

Covid 19 salgını süresince okul öncesi öğrenimlerine devam eden çocukları da çeşitli yönlerden etkilemiştir. Bilindiği üzere korku ve endişe doğuştan getirilemeyen, sonradan oluşan kavramlardır (Yeasmin & diğ. 2020). Bu kavramlar çocukların daha kırılgan olmalarına neden olabilmektedir. Okul öncesi çocuklarında genel olarak isteksiz olma, odaklanmada güçsüzlük, parmak emme gibi yaşlarıyla ve gelişim düzeyleri ile uygun olmayan davranışlar gözlenebilmektedir (Imran, Zeshan & Pervaiz, 2020; Akoğlu-Karaaslan, 2020). Türkiye’de 2020 Mart ayında baş gösteren Covid-19, yetişkinlerde olduğu gibi çocuklarda da bir takım öğrenilmiş korku ve endişe duyguları yaratmıştır (Akoğlu-Karaaslan, 2020).

Ülkemizde diğer okul kademelerinde olduğu gibi okul öncesinde de eğitim uzaktan öğretimle gerek EBA sisteminden gerekse öğretmenlerin olağan üstü çabaları sayesinde farklı sosyal medya ve telefon aracılığı ile devam etmiştir. Yüz yüze eğitimde yükün büyük bir bölümü

öğretmenlere düşerken, uzaktan eğitimde öğrenmenin denetim sorumluluğu ebeveynlere geçmiştir. Çocuklar evde aile ile daha fazla zaman geçirmiş, ailenin çocuklarla geçirdiği zaman daha fazla önem kazanmıştır. Özellikle okul öncesi dönem çocukları daha fazla sosyalleşme ihtiyacı duymuşlardır.

Bu çalışma, çocukların salgına bakış açılarını, salgından nasıl etkilendiklerini, bu süreçte ebeveyn ve arkadaşlarıyla etkileşimlerinin araştırılması salgına karşı gerekli korunma tedbirlerini uygulamakta ne kadar başarılı oldukları ve çocukların bu durumla ilgili duygu ve düşüncelerini öğrenmek amaçlanmaktadır.

YÖNTEM

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel yöntem, olayların kendi ortamında bir bütün halinde, gerçekçi biçimde ortaya koyulurken ki sürecin izlenmesini sağlayan ve Niçin? Nasıl? gibi sorulara yanıt arayan bir araştırma türüdür. Bu araştırma türünde genellikle davranışların gözlemlenmesi ve görüşmelerin, verilerin analizi gibi teknikler kullanılır. Aynı zamanda, bu yöntem, insanlara özgü algıların ve vakaların, insanların sosyal durumlarıyla, gerçek ortamlarında, ayrıntılı şekilde bütüncül bir tutumla incelenmesini sağlayan bir yöntemdir (Hatch, 2002; Merriam & Grenier, 2019).

Yapılan bu çalışmada nitel araştırma tekniği olarak da görüşme tekniği kullanılmıştır. Bu anketler, ya soruların bulunduğu kağıda not alarak, ya da ses kaydı veya kamera kaydı alınarak yapılan görüşme türleridir (Arıkan, 2018).

Çalışma Grubu

Bu çalışmanın çalışma grubu seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden amaçlı örnekleme yöntemi kullanılarak oluşturulmuştur. Amaçlı örnekleme yöntemi, derinlemesine araştırma yapabilmek amacıyla çalışmanın amacı bağlamında bilgi açısından zengin durumların seçilmesidir. Amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme tercih edilmiştir. Maksimum çeşit örnekleme, örneklemin problemle ilgili olarak kendi içinde benzeşik farklı durumlardan oluşturulmasıdır (Baltacı, 2018). Bu örneklemedeki temel amaç farklı gruplardan ortak görüşleri ortaya çıkarmaktır. Bu çalışmaya katılımcı olarak 43 okul öncesi öğrencisi seçilmiştir. Araştırmaya katılan okul öncesi öğrencileri, Türkiye genelinde MEB'e bağlı devlet okul öncesi eğitim kurumlarında eğitim görmektedir. Bu kurumlarda ki sınıf mevcutları genel olarak pandemi sebebiyle 15 kişidir. Seçilen okullardaki katılımcıların farklı illerden olması örnekleme açısından maksimum çeşitlilik sağlamaktadır.

Çalışma grubunda yer alan öğrencilerin görüşleri, gizlilik esasına dayanılarak, isimleri verilmeden, kodlanarak aktarılmıştır. Buna göre katılımcılar "K" olarak kodlanmış, her katılımcıya kodunun yanında "K1, K2" şeklinde bir numara verilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Makaledeki araştırma verileri okul öncesi öğrencilere yönelik hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak elde edilmiştir. Oluşturulan formda okul öncesi öğretmenlerinin de görüşleri alınarak öğrencilere sorulmak üzere 20 açık uçlu soru ve 1 adet görsel soru oluşturulmuştur. Belirlenen sorular alanında uzman üç adet öğretim üyesinin görüşüne sunulmuştur. Uzman görüşleri doğrultusunda açık uçlu soruların sayısı ona düşürülmüştür. Yapılan çalışmalarda açık uçlu soruların kullanılması çalışmanın güvenilirliğini arttırmaktadır (Kortessluoma, Hentinen & Nikkonen, 2003).

Verilerin Analizi

Araştırmada toplanan verilerin analiz edilmesinde teknik olarak “Betimsel Analiz Tekniği” kullanılmıştır. Betimsel Analiz Tekniğinde bir takım veri toplama araçları kullanılarak elde edilmiş bilgilerin daha önceden belirlenmiş kıstaslara göre dizayn edilmesi, özetlemesi ve yorumlanması şeklinde yapılan nitel bir veri analiz türüdür. Bu yöntemde araştırmayı gerçekleştiren araştırmacı, katılımcıların belirttiği görüşleri doğrudan alıntı yaparak da verebilmektedir. Betimsel analiz türünde asıl amaç elde edilmiş olan bulguların özet bir biçimde yorumlanmış olarak sunulmasıdır (Yıldırım & Şimşek 2003).

BULGULAR, YORUM VE TARTIŞMA

Araştırmada, okul öncesi öğrencilerinin pandemi sürecinden nasıl etkilendiğini, duygudüşüncelerinde ve davranışlarında ne gibi değişiklikler olduğunu, bu süreçle başa çıkmak için ne gibi yöntemler kullandıklarını ve ayrıca çalışma süresince; çocukların özlemini duyduğu şeylerin neler olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır.

Aniden gelişen pandemi gibi, doğal afetler gibi travmatik durumlar karşısında, kendi gelişimsel deneyimsizlikleri ve beceri eksikliği ile bu süreçten en çok etkilenen grubun başında çocukların geldiği bilinmektedir. (Schonfeld & Demaria, 2015).

Bu süreçte kimi aileler fazla korumacı yaklaşırken, kimi aileler ise durum karşısında duyarsız davranmıştır. Süreci, uzaktan eğitim ile birlikte çoğunlukla ev ortamında geçiren çocukların, bazen sağlık sebeplerinden dolayı, bazen de esnek çalışma ile evde çalışmak durumunda kalan ebeveynlerin zaman kavramını yitirmesi, kimi zaman da çocuğun özel gereksinimleri karşısında ebeveynlerin dikkatli olmayışından ötürü, çocukların oyun ihtiyacı ikinci plana atılmıştır.

Aşağıdaki formda; araştırmada kullanılan sorular, sorulara verilen öğrenci yanıtlarının özet ve kısa yorumu ile yanıtların bir kısmı paylaşılmıştır.

1. “Bir Hijyen kahramanı olduğunı düşün, Koronavirüse karşı neler yapardın?”

Katılımcıların koronavirüsü savaşılabacak bir düşman gibi düşünüp üstesinden gelmek için kendince yöntemler ürettikleri görülmüştür. 7 öğrenci virüsü öldüreceğini 3 öğrenci dezenfektan sıkacağını 4 öğrenci her yeri temizleyeceğini gibi ortak cevaplar verirken diğer öğrenciler daha özgün cevaplar vermişlerdir. Katılımcıların bu soruya verdikleri cevaplar genel anlamda günlük dikkat edilmesi gereken sağlıklı beslenme, maske, temizlik malzemelerinin kullanılması şeklinde olmakla beraber bazı çocuklar hayalî düşünerek ve kendilerinin olağan üstü güçleri olduğunu düşünerek bazı cevaplar vermişlerdir.

K2: Suyla hemen duruldum, her yere kolonya dökerdim sonra tekrar sabunla üstünden geçerdim.

K4: Sabunla virüsü yakardım gözü yanardı

K7: Süpürgeye çektirirdim mikropları

K8: Maskemi takardım, korona virüse kolonya sıkardım.

K11: Korona virüsün ilacını bulurdum, onu yok ederdim.

K14: Korona virüse değdikten sonra hemen ellerimi yıkardım.

K15: Onunla konuşurdum, ona şu soruları sorardım. Neden bizi üzüyorsun neden bize böyle kötü davranıyorsun

K21: Kaşlarımı çok sinirli çatardım sesim çıktığı kadar bağırırdım

K24: Sağlıklı beslenirdim

K30: Onunla kavga eder savaşırdım

K32: Konuşurdum onunla koron virüsle nefret ettiğimi söyledim

K35: Döverdim korona virüse kafa atardım, döner tekme atardım

K37: Çocukları virüse karşı korurdum

K39: Korona virüse fırça ile vururdum

K40: Her tarafa Korona virüsü karşı neler yapılması gerektiğini tabelalarla asardım. Uzaya bile asardım.

2. Maske takınca kendini nasıl hissediyorsun?

Katılımcıların bu soruya verdikleri cevaplar oldukça özgün olmakla birlikte kendilerini maskenin içinde iyi, güzel, mutlu ve güvende hissettikleri yönünde olmuştur. Maskenin kendilerini koruduğunu söylemişlerdir. Bazı çocuklar ise nefes almakta zorlandıklarını ifade etmişlerdir. Kimi çocuk ise maske taktıklarından dolayı kendilerini çizgi film kahramanları ile özdeşleştirerek farklı rollere bürünmüşlerdir. Burada verilen cevaplardan çocukların maske takmanın önemini kavradıkları bazı sıkıntılar yaşasalar bile takmak zorunda olduklarını bildikleri anlaşılmaktadır.

K1: Mutlu. Beyaz ve mavi takınca lastiği acıttığı için kötü hissediyor

K6: Çok nefes alamıyorum ve hemen eve gelip maskemi çıkarmak istiyorum.

K8: İyi, çünkü kendimi korumayı seviyorum

K13: Boğulmuş gibi hissediyorum.

K17: Kral Şakir maskemi takmayı çok seviyorum ve mutlu oluyorum.

K20: Mutlu değilim içinde terliyorum

K22: Sıcaklandığımı rahatsız olduğumu hissediyorum

K26: Maske beni sıkıyor bunaltıyor

K27: Maske takınca nefes alamadığımı hissediyorum

K31: Nefes almakta zorlanıyorum, bisiklet sürerken zorlanıyorum

K34: Renkli maskeler takınca kendimi kahraman gibi hissediyordum

K36: Kendimi maskenin içinde sağlıklı ve güvenli hissediyordum

K38: İyi olduğumu hissediyorum rengârenk maskeleri seviyorum

K39: Hırsız gibi

K41: Mikroplardan korunduğumu hissediyorum

3. Kendimizi, ailemizi ve arkadaşlarımızı koronavirüse karşı nasıl koruruz?

Katılımcıların bu soruya korona virüsten korunabilmek için; maske takarak korunabileceklerini söyleyen 15, hijyen ile korunabileceklerini söyleyen 14, sosyal mesafe ile korunabileceklerini söyleyen 12 cevap alınmıştır. Bunun yanında sağlıklı beslenme ile korunacağını söyleyen 9, spor yaparak korunacağını belirten 1, evde kalarak korunacağını söyleyen 5 katılımcı olmuştur.

Bazı katılımcılar birkaç korunma yönteminden bahsederken, bazı çocuklar ise tek bir önlemden bahsetmiştir. 2 katılımcı ise bu soruyu bilmiyorum diye yanıtlamıştır.

K4: Onları uyarabiliriz. Maske Takın!” diye, dezenfektan sıkmaları için uyarabiliriz.

K7: Mesafe kurallarına uygun davranmalıyız ve ellerimizi yıkamalıyız.

K11: Evde kalıp, okula giderken de maske takmak

K14: Spor yapmalılar, koşmalılar, iyi beslenmeliler

K19: Maskemi düzgün takıyorum, ellerime dezenfektan sıkıyorum.

K23: Sağlıklı meyveler yiyorum, sağlıklı besleniyorum.

K28: Kereviz yemeği ile sağlıklı yemekler yemek, limon sulu ve portakal sulu

K30: Sosyal mesafeye uyarız, maskemizi dışarıdayken hiç çıkarmayız, yalnızken çıkarabiliriz. Kendimizi korursak onları da koruruz.

4. Koronavirüsü bir tek sen görebilseydin ne yapardın?

Katılımcıların bu soruya orijinal yanıtlar verdiği görülmüştür. Cevapların çoğunda ondan kurtulmak istedikleri söylemlerinden belli olmaktadır. Kimi hijyen ile kurtulmak isterken, kimi virüsle konuşup ikna ederek, kimi virüsü tehdit ederek, kimi ondan kaçarak, kimi de onu nasıl döveceğini, öldüreceğini anlatmıştır.

K3: Bulunca, eldivenle alırdım, rokete koyup, uzaya gönderirdim.

K5: Bir sıktığımda onu öldürecek bir kolonya yapardım, bilim insanı olsaydım.

K11: Koronavirüsü görme gözlüğü yapardım.

K13: Üstüne sabunlu su dökerdim.

K16: Yüzüne gözüne maskeler takardım, bizi görmesini engellerdim.

K19: Git buradan diye bağırırdım.

K29: Yüzüne iki tane şaplak atmak isterdim.

K30: Onu süpürgenin içine çekmek isterdim.

K34: Artık bizim hayatımızdan çık, seni hiç sevmiyorum derdim.

K35: İlk başta döverdim. Sonra bütün koronavirüsleri toplardım bir kavanozun içine ve hastalıklar biterdi.

5. Pandemi döneminde en çok neyi/kimi özledin?

Bu soruyu cevaplandıran katılımcıların verdikleri cevaplar pandemi döneminde okul ile alakalı kavramlar olmuştur. Katılımcıların çoğunluğunun arkadaşlarını daha sonra okulunu, öğretmenini şeklinde olmakla beraber bazı çocuklar her şeyi özlediklerini, bazıları ise her şeyi özlediğini söylemiş, hiçbir şey özlemediğini söyleyen öğrenciler de olmuştur.

K17: arkadaşlarımı özledim

K23: okulumu özledim

K28: öğretmenimi özledim

K38: her şeyi özledim

K40: ailemi özledim

K41: hiçbir şey özlemedim.

6. Evde kaldığın sürede arkadaşların ile görüşebildin mi? Nasıl görüştün?

Katılımcıların cevapları doğrultusunda, büyük bir çoğunluğunun canlı derslerle, telefon araması ile, görüntülü konuşma ile, parkta görüşenler, yüzyüze görüşenler ve evde görüşmeler şeklinde arkadaşları ile görüşebilmişlerdir. Katılımcılardan sadece 4 kişi görüşemedim cevabı vermiştir.

K10: canlı derslerde

K15: telefon ile görüştüm

K18: yüz yüze görüştüm

K24: parkta görüştüm

K25: evde görüştüm

K26: görüntülü arama ile görüştüm.

K33: arkadaşlarım ile hiç görüşemedim.

7. Pandemi bittikten sonra kurallar olmadan yapmak istediğin ilk şey ne olurdu?

Katılımcılar, verdikleri cevaplarda genel anlamda dışarıda olmayı, oyun oynamayı ve dışarıda yapmış oldukları alışveriş, parka gitmek, havuz vb. aktivitelere özlem duyduklarını belirtmişlerdir. Bazı katılımcılar ise okulda olmayı, sevdikleri ve özledikleri arkadaşları, öğretmenleri ile bir arada olmak istediklerini onlara sarılmak istediklerini söylemişlerdir. Verilen bir cevapta ise bilgisayar oyunu oynamak istediğini söylemiştir.

K6: Parka Gitmek

K9: Markete gitmek

K11: Pubgy oynamak

K14: Havuza gitmek

K17: Gökçe Berat Miraçla görüşmek isterdim

K18: Okulumda daha düzenli ve daha rahat gitmek istiyorum

K21: Göremediğim kişileri görmek, sevdiğim herkesi görmek isterdim.

K23: Melihle görüşmek, Sarılma partisi yapmak

K29: Öğretmenime ve arkadaşlarıma sarılmak, öpüşmek

K33: Rahat bir şekilde dışarıda gezmek istiyorum

K35: Parklarda özgürce oynamak isterdim

8. Pandemi de sınıf içinde en çok neye dikkat ediyorsunuz

Katılımcılar bu soruya verdikleri cevaplarda en fazla maske takmaya, oyunlar sırasında toplu buldukları zamanlarda mesafelerine, el temizliğine dikkat ettiklerini söylemişlerdir. Diğer yandan ise virüse yakalanmamayı ve virüslere karşı dikkatli oldukları kendisine ait olmayan eşyalara dokunmadıkları yönünde cevaplar vermişlerdir. Sadece 1 öğrenci virüse dikkat etmediğini söylemiştir.

K3: Koronavirüse dikkat ediyorum

K9: Maske takmaya

K12: Mesafeye ve maske takmaya

K14: Virüse yakalanmamaya

K16: Maske takmaya, dezenfektan ve sosyal mesafeye

K20: Ebelemece oynamıyorum, sosyal mesafeye dikkat ediyorum. Bana yaklaşmasınlar diye dikkat ediyorum.

K23: Kimseyle eşyalarımı paylaşmıyorum mesafe kurallarına uyuyorum

K27: Oyuncaklarımızı ve eşyalarımızı ağızımıza götürmemeye dikkat etmek

K38: Azra'ya dikkat ederdim. Korona kapmasın diye

K40: Ben virüslere dikkat etmem

K41: Sosyal mesafe ve ellerimizi bol köpük ve sabunla yıkamak

9. Pandemi de en çok vakit geçirdiğin oyuncağın hangisi?

Katılımcıların büyük bir çoğunluğu evde oyuncakları ile oynamaktan zevk aldıklarını belirtmişlerdir. Erkek öğrenciler araba, hayvan oyuncaklarını söylerken kız öğrenciler evcilik oyuncakları, bebekleri ile oynadıklarını söylemişlerdir.

K5: Arabalarım, Legolarım

K9: Arabalarım, oyuncak ayı

K13: Polis arabalarım

K15: Prenses bebeğim

K16: Her oyuncağım

- K19:** Hot wheels arabalarım
- K22:** Barbie bebeğim
- K25:** Mutfak oyuncaklarım
- K30:** Elsa oyuncağım
- K34:** Bez bebek
- K35:** Dinozor oyuncağım, arabalarım

10. Pandemi sürecinde evde olmak mı daha eğlenceli okulda olmak mı?

Katılımcıların görüşleri incelendiğinde ankete katılan 43 çocuğun 33'ü okulda olmanın daha eğlenceli olduğunu söylerken 5 öğrenci evde olmanın ve diğer kalan öğrencilerde hem okulda hem de evde olmanın daha eğlenceli olduğunu belirtmiştir.

- K10:** Okulda
- K15:** Evde
- K25:** Her ikisinde
- K30:** Okulda. Çünkü okulda daha çok kişi var.
- K35:** Okulda. Çünkü boya yapabiliyorum, hamur oynayabiliyorum
- K40:** ikisi de eğlenceli

11. Pandemi denince görsellerden hangisi aklına geliyor?

Katılımcılara maske, ıslak mendil, el yıkama, kolonya ve dezenfektan görselleri gösterilerek alınan cevaplar incelendiğinde 21 öğrencinin maske cevabı verdiği, 8 öğrenci el yıkama, 5 öğrenci dezenfektan, 4 öğrenci ıslak mendil ve geri kalan 3 öğrencinin de kolonya cevabı verdiği görülmüştür.

Açık uçlu sorular sorularak elde edilen cevaplar yukarıda verilmiştir. Elde edilen cevaplar ile çalışmanın sonuçları da bu bölümde tartışılmıştır.

Covid-19 salgını sürecinde (3-6) yaş grubu okul öncesi çocuklarının salgına ilişkin tutum ve davranışları incelenmiştir. Sadece çocukların dâhil edildiği salgın sürecine ilişkin algılarının ne yönde olduğuna dair ortaya konmaya çalışılan bu araştırma da, çocukların bu zorlu dönemde sosyal ve duygusal olarak ne şekilde etkilendikleri, bilişsel algılarında ne gibi değişim ve dönüşümlerin meydana geldiğine dair bulguların ortaya konması amaçlanmıştır. Çocukların salgına ilişkin sosyal duygusal bağlamda elde edilen genel bulgular; Çocukların duygusal anlamda bir yoğunluk yaşadıkları, okullarını öğretmenlerini ve arkadaşlarını çok özlediklerini ifade ettikleri yönünde olmuştur. Bunun yanı sıra salgın sürecinde sağduyulu davrandıkları salgını kabullendikleri, gerekli tedbirlerin alınmasında yetişkinlerle işbirliği yaparak, yetişkin davranışlarına yakın davranışlar sergileyerek yeni durumlara uyum sağlamada başarı sağladıkları görülmektedir. Salgına karşı alınacak önlemlerde yaratıcı hayal güçlerini kullanarak bu durum ile baş etmeye çalıştıkları tespit edilmiştir.

Salgın sürecinde, kısıtlanan dış mekânlarda oyun oynama, yüz yüze eğitime katılma, markete gitme, arkadaşları ile buluşma, onlara sarılma gibi kavram ve duyguların ne kadar kıymetli olduğunu kavramları açısından önemli bir duygusal gelişim olarak görülebilir.

Bilişsel açıdan bakıldığında çocukların teknolojik araçları kullanmadaki yeterliliklerinin artması, çağımız teknolojilerine değişim ve dönüşüme daha rahat adapte olmaları çevrim içi eğitimlere katılarak, dikkatlerini toplamaları, belirli bir süre bir konu ve olaya odaklanmaları bilişsel gelişimleri açısından olumlu katkılar sağladığı görülmektedir.

Diğer bir acıdan bakıldığında çocukların “eşyalarımı paylaşmıyorum “demesi olmuştur. Oysa bu zamana kadar özellikle okul öncesinde paylaşım yapmak en önemli eğitim konularımızdan biriydi. Olağan üstü koşullarda yüz yüze eğitimlerin devam ettiği süreçte sadece evlerinde getirdikleri kendilerine ait oyuncaklarla oynamalarına izin verilmiş ve onu da paylaşmaması gerektiği söylenmiştir. Çocukların ilk zamanlar burada bir kavram kargaşası yaşadığı söylenebilir.

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Covid sürecine yönelik yapılan araştırmalar incelendiğinde:

Alisinaoğlu ve arkadaşları (2020) tarafından yapılan araştırmada sosyal hayatta meydana gelen değişimlerin özellikle aniden ortaya çıkan pandemi ve dışarı çıkma kısıtlaması gibi durumların çocukların ruh sağlığı üzerine olumsuz etkileri olduğu konusunda olumsuz etkileri olduğu vurgulanmıştır. Bu süreçte kimi aileler fazla korumacı yaklaşırken, kimi aileler ise durum karşısında duyarsız davranmıştır. Süreci, uzaktan eğitim ile birlikte çoğunlukla ev ortamında geçiren çocukların, kimi zaman sağlık sebeplerinden dolayı, kimi zaman da esnek çalışma ile evde çalışmak durumunda kalan ebeveynlerin zaman kavramını yitirmesi, kimi zaman da çocuğun özel gereksinimleri karşısında ebeveynlerin dikkatli olmayışından ötürü, çocukların oyun ihtiyacı ikinci plana atılmıştır.

Aydın ve arkadaşları (2021) tarafından yapılan araştırmada pandemi sürecinde anne-çocuk ilişkisi/iletişimi kategorisinde çocuklara moral vermek için sadece 12 anne evde etkinlikler yaptığını, 20 anne ise hiçbir şey yapmadığını, çocuğuna bu süreci düşünmemesini söylediğini ifade etmiştir. Bu sonuç, evde çocukların gelişimini desteklemek amacıyla etkinlik yapan annelerin sayısının yetersiz olduğunu, çoğunluğunun da bilinçsiz bir yaklaşım sergilediğini göstermesi bulgumuzu destekler niteliktedir.

Literatürde pandeminin okul öncesi (dönem 3-6 yaş) çocuklarının üzerindeki etkilerinin incelendiği çalışmalar kısıtlı sayıdadır. Bu bağlamda çocukların özellikle salgının ilk seyrindeki (Mart 2020 ve sonrası) çalışmalar incelendiğinde korku, endişe, hırçınlık, ağlama, bağırma vb davranışların çocuklarda daha fazla olduğu görülmüştür. Okulların açılması (okul öncesi eğitim kurumları) ve kısıtlamaların azaltılması ile birlikte, arkadaşları ile oyun oynama, buluşma, markete gitme, arkadaşları ile buluşma gibi rutin günlük yaşantısına devam eden çocukların bu süreci daha kolay ve rahat geçirdiğine dair; çalışmamızın bulgularını destekler çalışmalara, pandemi sürecinin henüz yeni bir hastalık süreci olması sebebiyle rastlanamamıştır.

Bu amaçla çalışmada, Covid-19 pandemi salgını sürecinin okul öncesi öğrencilerinin sosyal-duygusal gelişimlerine olan etkileri incelenmiştir. Araştırmada okul öncesi yaş grubunun sosyal gelişime etki eden 10 temel soruya yanıtlar aranmıştır. Çocukların bu süreçte akran ve sosyal çevre etkileşimlerinin az olması çocukların dijital etkileşim oyunlarına ve etkinliklerine yönelmesine neden olmuştur.

Pandemi sürecinde çocukların, mevcut duruma adapte olduğu, salgının getirdiği kurallardan dolayı; arkadaş ilişkilerinin, oyun oynama alışkanlıklarının değiştiği, bakış açılarının salgından etkilendiği, bu süreçte ebeveynleri ve arkadaşlarıyla etkileşimlerinin farklılaştığı, kısıtlamalardan kaynaklanan özlemlerinin olduğu ve bu durumun sona ermesini şiddetle bekledikleri görülmüştür.

Pandeminin ne zaman biteceği konusunda net bilgi olmamakla birlikte, aşılama çalışmaları devam ediyorken, pandeminin bir süre daha devam edeceği öngörülmektedir. Yeni normale ayak uydurmaya çalışan okul öncesi yaş grubu ve ebeveynlerinin, sağlık kurumları ve okullar tarafından gerekli rehberlik çalışması hizmetleri alması sağlanarak, bu süreci stres, kaygı ve paniği azaltıp en az hasarla atlattıklarına yardımcı olunmalıdır.

Okul öncesi çocuklarını tamamen dijitalleşmenin etkisine bırakmayacak şekilde kontrollü etkinlik alanları oluşturulmalı, fiziksel aktivitelerin daha fazla yapılacağı oyun alanları yaygınlaştırılmalı, Bu anlamda çocukların bireysel ve arkadaşları ile yapabileceği beceri atölyelerinin oluşturulması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Akoğlu, G. ve Karaaslan, B.T. (2020). COVID 19 ve izolasyon sürecinin çocuklar üzerindeki olası psikososyal etkileri. İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi, 5(2): 99-103.
- Alisanoğlu, F, Türksöy, E, Karabulut, R. (2020). Pandemi Sürecinde Çocukluk Dönemi Korkuları. Uluslararası Beşeri Bilimler ve Eğitim Dergisi, 6 (14), 447-568. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/pub/ijhe/issue/57645/782570>
- Arıkan, R. (2018). Anket Yöntemi Üzerinde Bir Değerlendirme, Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 1: 97-159
- Baltacı, A. (2018). Nitel Araştırmalarda Örneklem Yöntemleri ve Örnek Hacmi Sorunsalı Üzerine Kavramsal Bir İnceleme. Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 7 (1), 231-274. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/pub/bitlissos/issue/38061/399955>
- Covid-19. (2020). Novel coronavirus.
Erişim Adresi <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/images/COVID-19-infographic.png>
- Di Giuseppe, M., Miniati, M., Miccoli, M., Ciacchini, R., Orrù, G., Lo Sterzo, R., Di Silvestre, A., Conversano, C. (2020). Defensive responses to stressful life events associated with cancer diagnosis. Mediterranean Journal of Clinical Psychology, 8(1). doi: 10.6092/2282-1619/mjcp-2384
- Hatch, J. A. (2002). Doing qualitative research in education settings. Suny Press.
- Imran, N., Zeshan, M., & Pervaiz, Z. (2020). Mental health considerations for children & adolescents in COVID-19 Pandemic. Pakistan Journal of Medical Sciences, 36 (COVID19-S4). <https://doi.org/10.12669/pjms.36.COVID19-S4.2759>
- Jiao, W. Y., Wang, L. N., Liu, J., Fang, S. F., Jiao, F. Y., Pettoello-Mantovani, M., & Somekh, E. (2020). Behavioral and Emotional Disorders in Children during the COVID-19 Epidemic. The Journal of Pediatrics. doi.org/10.1016/j.jpeds.2020.03.013
- Kortesluoma R.-L., Hentinen M. ve Nikkonen M. (2003). Conducting a qualitative childinterview: methodological considerations. Journal of Advanced Nursing. 42(5), 434-441
- MEB. 2020. Uzaktan Eğitim 31 Mayıs'a Kadar Devam Edecek. Erişim Adresi <http://meb.gov.tr/uzaktan-egitim-31-mayisa-kadar-devam-edecek/haber/20803/tr>
- Merriam, S. B., and Grenier, R. S. (2019). Qualitative research in practice: Examples for discussion and analysis. San Francisco, CA: Jossey-Bass Publishers.
- Schonfeld, D. J. & Demaria, T. (2015). Providing psychosocial support to children and families in the aftermath of disasters and crises. Pediatrics, 136(4), 1120-1130
- Tosun, M., (2020). Kovid-19'la mücadelede yeni tedbirler uygulanmaya başlıyor. Erişim Adresi <https://www.aa.com.tr/tr/koronavirus/kovid-19la-mucadelede-yeni-tedbirler-uygulanmaya-basliyor/2061309>
- Tuzcuoğlu, N, Aydın, D, Balaban, S. (2021). Pandemi Döneminde Okul Öncesi Dönem Çocukları ve Annelerinin Psikososyal Açından Etkilenme Durumunun Anne Görüşleri Doğrultusunda İncelenmesi. Temel Eğitim

Araştırmaları Dergisi, 1 (1), 1-13. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/mutead/issue/62626/886848>

Yeasmin, S., Banik, R., Hossain, S., Hossain, M. N., Mahumud, R., Salma, N., & Hossain, M. M. (2020). Impact of COVID-19 pandemic on the mental health of children in Bangladesh: A cross-sectional study. *Children and youth services review*, 117, 105277. <https://doi.org/10.1016/j.chilyouth.2020.105277>

Yıldırım, A. Şimşek, H. (2003). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları

Yücel, B, Ala Görmez, A. (2019). SARS-Corona Virüsüne Genel Bakış. *Türkiye Teknoloji ve Uygulamalı Bilimler Dergisi*, 2 (1), 32-39. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tubid/issue/44970/424801>

EXTENDED ABSTRACT

Opinions of Preschool Children on the Covid-19 Epidemic Process and Its Effects

In December 2019, the world met a new virus "Covid-19". The covid-19 outbreak, which first started in Wuhan, China, spread very quickly all over the world. And the countries of the world have to make very quick decisions in the face of a virus with such a fast transmission rate. Some of those; There have been measures such as stopping the flights between countries, closing shopping centers, restaurants and markets throughout the country and conducting training services online. In addition, curfews have been imposed in many countries. Although people have difficulties in combating the virus because they encounter such a situation for the first time, as the process progresses, people have made considerable progress in this new life model. Especially in this process, it has been a matter of curiosity about how children will act against the virus. In this article, it is aimed to examine the effect of the pandemic process on preschool children. The determination of the social-emotional effects of pandemics on children such as fear, anxiety and anger, its effect on the development of self-care skills in cleaning, cognitive competence in understanding pandemic rules, curfew restrictions and communication between parents with children in the distance education process, questions about spending quality time with parents In addition, it was emphasized that the opinions of the children on the subject were revealed by asking the questions prepared using the scamper technique.

The study group of the research consists of 43 students who receive pre-school education in public schools affiliated to the Ministry of National Education. In the qualitatively designed study, face-to-face survey technique was used to collect data, and a metaphor question consisting of images was asked in order to find out what children think of when they think of a pandemic. In the analysis of the obtained data, it was interpreted by using descriptive analysis method. The results obtained showed that preschool children grasped the epidemic in a short time and paid more attention to the issues that need attention. In addition, while children approached with more anxious feelings in the first year of the pandemic, they showed coping reactions at the end of a year.

For this purpose, During the Covid-19 epidemic, the attitudes and behaviors of pre-school children (3-6 years old) regarding the epidemic were examined. In this study, which tried to reveal the perceptions of the epidemic process in which only children were included, it was aimed to reveal the findings about how children were affected socially and emotionally during this difficult period, and what kind of changes and transformations occurred in their cognitive perceptions. The general findings of the children in the social emotional context of the epidemic; It has been stated that the children experienced an emotional intensity and stated that they missed their school, teachers and friends very much. In addition, it is seen that they acted with common sense during the epidemic process, accepted the epidemic, cooperated with adults in taking the necessary precautions, and exhibited behaviors close to adult behaviors and achieved success in adapting to new situations. It has been determined that they are trying to cope with this situation by using their creative imaginations in the measures to be taken against the epidemic.

During the epidemic, it can be seen as an important emotional development in terms of concepts and feelings such as playing games in restricted outdoor spaces, participating in face-to-face education, going to the market, meeting with friends, hugging them.

From a cognitive point of view, it is seen that the increase in children's proficiency in using technological tools, their adaptation to the change and transformation of our age's technologies more easily, their attention by participating in online trainings, their focusing on a subject and event for a certain period of time contribute positively to their cognitive development.

Due to the rules brought by the epidemic, which children have adapted to the current situation during the pandemic process; It has been observed that their friendship relations and playing habits have changed, their perspectives have been affected by the epidemic, their interactions with their parents and friends have changed in this process, they have longings arising from restrictions and they are waiting for this situation to end.

Although there is no clear information about when the pandemic will end, it is predicted that the pandemic will continue for a while while vaccination studies continue. Preschool age group and their parents, who are trying to keep up with the new normal, should be provided with the necessary guidance work services by health institutions and schools, and they should be helped to overcome this process with the least damage by reducing stress, anxiety and panic.

Controlled activity areas should be created in a way that will not leave pre-school children completely under the influence of digitalization, playgrounds where more physical activities will be carried out should be expanded.

